

SPRAVODAJ

Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV

Ročník VI. 2007, č.12

SPS pri SAV, KP FF UCM Nám. J. Herdu 2,
91701 Trnava

POZVÁNKA

Pozývame Vás na Valné zhromaždenie Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV, ktoré sa uskutoční 31. januára 2008 Filozofickej fakulty UCM, Herdovo nám.2.

Program:

13.00 hod

1.Registrácia účastníkov a úhrada členského príspevku na rok 2008-2009

2. Privítanie a schválenie programu VZ

3. Voľba mandátovej a volebnej a návrhovej komisie

4. Správa SPS o činnosti výboru za roky 2006-2007

5. Správa RK SPS o činnosti výboru v období 2006-2007

6. Diskusia

7.Správa mandátovej komisie SPS a predstavenie a doplnenie kandidátskej listiny na členov výboru SPS

8.Pripomienky k návrhu uznesení a schválenie uznesení VZ (predkladá Návrhová komisia VZ SPS)

9. Voľby a vyhlásenie výsledkov Volebnou komisiou SPS

10. Ukončenie rokovania VZ SPS

11. Prvé zasadnutie nového Výboru: voľba predsedu, podpredsedu a ved.tajomníka SPS

Tešíme sa na Vašu účasť. Výbor SPS pri SAV

Trnava, dňa 15.októbra 2007

Pedagogická komunita a jej vedecká spoločnosť

Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV sa po obnove jej činnosti v roku 2002 už znovu udomácnila medzi inštitúciami, ktoré charakterizujú každú samostatnú a plne rozvíjajúca sa vednú disciplínu: vysokoškolské katedry, špecializované výskumné ústavy, vedecký časopis, vedecká spoločnosť.

Jej špecifické aktivity si nachádzajú svoje primerané miesto v bohatom a rozmanitom živote našej vedecko-pedagogickej komunity. Na rozdiel od ostatných inštitúcií plní vedecká spoločnosť niekoľko osobitných funkcií. Predovšetkým

poskytuje jednotlivcom (aj malým výskumným tímom) nezávislú platformu "združovania sa" s cieľom:

a/pravidelne sa stretávať pri kritickom hodnotení protikladných názorov v špecifických oblastiach pedagogického výskumu z hľadiska ich teoretickej a metodologickej konzistencie,

b/ verifikovať intelektuálnu poctivosť a odbornosť pripravovaných analýz, záverov a praktických odporúčaní skôr ako sa predkladajú na verejnú rozpravu o závažných problémoch výchovy a vzdelávania v našej spoločnosti,

c/poskytnúť príležitosť každému členovi vedeckej komunity overiť si potrebný konsenzus alebo dokonca podporu pri artikulácii návrhov a požiadaviek na zmeny a inovácie v legislatívnych normách, ktoré regulujú oblasť edukácie,

d/formovať zoskupenia alebo siete vedeckých pracovníkov okolo uskutočnenia takej spoločnej úlohy, ktorej zvyčajne bránia partikulárne záujmy pedagogických a výskumných pracovníkov.

Ak sa pozrieme na činnosť Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV v nedávnom období z aspektu poslania vedeckej spoločnosti v pedagogickej komunite zdá sa, že v roku 2006 to bola predovšetkým konferencia *Gender-rod v pedagogickom výskume a praxi*, ktorá umožnila v pedagogickom výskume etablovať novú tému. Súčasne sa týmto podujatím aj preverilo do akej miery je pedagogická komunita pripravená spolupracovať na tejto téme s inými vednými disciplínami (filozofia, psychológia, sociológia).

E.Kvapilová vo svojej recenzii (Mládež a spoločnosť č.3,2006) naznačila, že pokladá príspevky za významné svedectvo o stave výchovného systému z pohľadu rodovej rovnosti na Slovensku. Ako to konštatuje na záver zámer zorganizovať takúto konferenciu a otvoriť otázky rodovo citlivej výchovy v rodine a v škole pokladá za mimoriadne dôležitý počin pedagogickej obce.

Na stretnutí odborníkov a stredoškolskej mládeže, ktoré pripravila Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV v spolupráci so zariadením MŠ SR pre rozvoj práce s mládežou IUVENTA (15.11.2006 v Národnej rade SR v Bratislave), sa prezentovala aj myšlienka o intenzívnejšej metodologickej pomoci riaditeľom škôl a koordinátorom vznikajúcich žiackych školských rád. Na stretnutí zástupcov predmetovej komisie MŠ SR pre nauku o spoločnosti, občiansku nauku a občiansku výchovu a vznikajúcej expertnej skupiny pre neformálne vzdelávanie mladých ľudí k demokratickému občianstvu, došlo nielen

k lepšiemu pochopeniu, ale aj k dohode o vzájomnej spolupráci, podpore a uznaní.

Vznik a fungovanie ŽSR si vyžadujú metodické usmerňovanie a dokonca ucelený systém vzdelávania nielen jej zvolených členov, ale aj ich poradcov spomedzi učiteľov. Na školách začína pôsobiť podľa výchovného poradcu, školského psychológa a pedagóga, poradcu pre prevenciu aj „tutor“ alebo „koordinátor“ činnosti žiackej školskej rady.

V roku 2006 sa nám podaril prielom aj v nadviazaní spolupráci vedeckých spoločností v európskom priestore. Medzinárodná spolupráca na úrovni pedagogických združení v Európe je relatívne nová. Európska asociácia pedagogického výskumu (EERA) bola založená iba v roku 1994. Jej úlohou a cieľom je podpora a rozvoj komunikácie medzi národnými výskumnými spoločnosťami v Európe pre oblasť výchovy a vzdelávania. Do spolupráce s EERA vstúpila aj Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV, čím plní jedno z uznesení Valného zhromaždenia zo začiatku roka 2006. Na ostatnom rokovaní predstaviteľov EERA a národných organizácií pedagogického výskumu 16.9. 2006 v Ženeve, ktorého sa zúčastnil doc.J.Danek (podpredsa SPS pri SAV) boli prerokované aktuálne otázky činnosti asociácie, dynamika riešenia jednotlivých otázok pedagogiky a vplyv pedagogického výskumu na kvalitu školstva.

Pravdou je však, že naša „európska“ spolupráca je najintenzívnejšou medzi pedagogickými spoločnosťami a pracoviskami v Česku a Poľsku. V krátkom časovom odstupe sa na pôde Univerzity Tomáše Bati v Zlíně (10.10 2006) a Univerzity Palackého v Olomouci (2.4.2007) uskutočnili semináre s medzinárodnou účasťou na tému „sociálna pedagogika“. Pre obidve podujatia bolo príznačné, že sa tu prezentovala už relatívne etablovaná slovenská sociálna pedagogika a sociálna práca ((J.Hroncová, Z.Bakošová, J.Levická). Jej výsledky sa prezentujú predovšetkým v časopise Pedagogická revue, ale aj vo viacerých monografiách jej protagonistov. Práve prostredníctvom sekcie sociálnej pedagogiky Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV (Z.Bakošová) sa postupne cieľavedome rozvíja práca na projekte terminologického a výkladového slovníka, ktorý spája na príprave tejto „príručky“ najširší okruh slovenských, ale aj zahraničných odborníkov.

V krátkej histórii obnovennej pedagogickej vedeckej spoločnosti iste zostanú dve „zastavenia“ pri významných životných jubileách

predstaviteľov pedagogickej vedy na Slovensku, ktoré sa uskutočnili v roku 2007. Je to príklad ako vedecká spoločnosť môže prispieť k potrebe „personalizovať“ históriu vednej disciplíny a priblížiť jej rozvoj cez konfliktné i bolestivé životné cesty tých, ktorí kládli jej vedné základy a prispeli k jej súčasnej inštitucionalizácii. Prvé stretnutie sa uskutočnilo v Lučenci a Polichne za účasti prof.J.Pšenáka a prof.L.Macháčka pri spomienke na životné jubileum prof.J.Čečetku (podrobne o tom referuje Pedagogická revue 3,2007). Druhé (11.5.2007 v Bratislave) bolo pri príležitosti významného životného jubilea prof.O.Baláža. Jeho súčasťou boli aj oficiálne vystúpenia (J.Danek, M.Kips, Z.Bakošová), ktoré hodnotili život a dielo jubilanta, jeho vedecko-organizačnú prácu v prospech rozvoja pedagogického výskumu a pedagogického vzdelávania na Slovensku.

Milým prekvapením pre všetkých účastníkov bolo keď prof. Ľ.Višňovský a prof. J.Hroncová predstavili novú publikáciu a venovali jej prvé výtlačky dojatému jubilantovi. Publikáciu „Život a dielo prof. Ondreja Baláža“ venovali autori 85. výročiu narodenia prof. Ondreja Baláža a jeho významu pre prínos sociálnej pedagogiky na Slovensku.

Súčasnosť a budúcnosť sa prelína v podujatiach, ktoré SPS pri SAV organizuje v roku 2007. Na niektoré získala aj finančné granty od Rady slovenských vedeckých spoločností. SPS prispela finančne na seminare na témy „voľný čas detí a mládeže“ (E.Kratochvílová), „kríza súčasnej rodiny“ (P.Ondrejkovič), „násilie v škole a v rodine“ (I.Emmerová), „osobnosti pedagogickej vedy“ (J.Pšenák), „doktorandi a vedecký výskum mládeže“ (L.Macháček), „učiteľské vzdelávanie“ (J.Danek), „cestovateľská gramotnosť“ (M.Kožuchová), ale aj na fungovanie webovkej stránky (www.syrs.org/sps) a vlastný spravodaj SPS, ktorého 12 číslo vychádza koncom roku 2007 (všetky sú dostupné na [www](http://www.syrs.org/sps)).

Mnohé z týchto seminárov utvárajú koncepčné a organizačné predpoklady pre úspešný priebeh v poradí už III. medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorú pripravujeme vždy pri príležitosti konania Valného zhromaždenia (31.1.2008) na FF UCM v Trnave. Jej ústrednou témou bude Výchova v pedagogickom výskume a praxi. Konferencia bude pracovať v troch sekciách –škola (J.Danek), rodina (V.Tamášová), voľný čas (E.Kratochvílová).

*Prof.L.Macháček, predseda SPS pri SAV
Trnava 11.11.2007*

Seminár na tému: „Ako rozvíjať dopravnú gramotnosť detí“

Seminára riešiteľov grantového projektu VEGA 1/2528/05 Cestovateľská (dopravná) gramotnosť ako súčasť funkčnej gramotnosti pod názvom „Ako rozvíjať dopravnú gramotnosť detí“, ktorý sa konal 26. apríla 2007 na ŠPÚ v Bratislave pod záštitou Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV, Pedagogickej fakulty UK v Bratislave a ŠPÚ v Bratislave.

Veľký ohlas bo zrejmý v diskusii otázky kompetencií a podiel školy na ich rozvíjaní. Ukázalo sa, že dopravná gramotnosť našich detí je nízka a opatrenia na nápravu sú nekoordinované. Dopravná výchova na školách je nekontrolovaná a mnohokrát ponechaná len na bedrá polície či automotoklubu. Stručný prehľad diskusných okruhov seminára ukázal na množstvo závažných pripomienok, ktoré poskytli pestrú paletu názorov. Tie boli zahrnuté do osobitných záverov:

Vytvoriť **system realizovania dopravnej výchovy** ako súčasť cestovateľskej gramotnosti v podobe **vyučovacieho predmetu v základnej škole** s určeným učebným obsahom, učebným plánom a stanoveným počtom vyučovacej povinnosti. V materskej škole začleniť do obsahu výučby základy cestovateľskej gramotnosti v integrovanej podobe (čiže integrovane do jednotlivých oblastí detskej skúsenosti)

Zabezpečiť realizovanie dopravnej výchovy v praktickej rovine **na dopravných ihriskách**, odporúčame zabezpečiť väčší počet funkčných dopravných ihrísk a funkčných pojazdných dopravných ihrísk. **Realizovanie dopravnej výchovy na dopravných ihriskách prezentovať ako povinnosť pre každého zriaďovateľa.**

Dopracovať obsah predmetu dopravná výchova z pohľadu získavania kompetencií cestovateľskej gramotnosti a dopracovať obsah dopravnej výchovy ako súčasť cestovateľskej a následne kultúrnej gramotnosti.

Do kompetencií vedenia školy začleniť zodpovednosť za adekvátne realizovanie dopravnej výchovy na škole a koordinovanie realizovania dopravnej výchovy na konkrétnej škole v súlade s miestnymi lokálnymi podmienkami (využívanie dopravného ihriska všetkými žiakmi v rámci realizovania dopravnej výchovy).

Vytvoriť system ďalšieho vzdelávania pedagógov zodpovedných za realizovanie dopravnej výchovy na konkrétnych školách a zabezpečiť ďalšie vzdelávanie týchto pedagógov.

Zabezpečiť vzdelávanie pre koordinátorov realizovania dopravnej výchovy na ZŠ.

Prof.M.Kožuchová,
PF UK v Bratislave

Nová oblasť podpory vedeckého výskumu mladých doktorandov

Ministerstvo školstva SR, IUVENTA, Slovenská pedagogická spoločnosť uskutočnili dva na seba nadväzujúce semináre: **Mladí doktorandi: prínosy a straty** ako súčasť workshopu Rozvoj výskumu mládeže na Slovensku a mládežnícka politika Európskej únie (25.05.2007,IUVENTA v Bratislave) a **Mládežnícka politika na Slovensku v zrkadle vedeckého výskumu** (27.9.2007, Európske informačné centrum, Bratislava). Ich cieľom bolo predložiť MŠ SR návrh opatrení na zlepšenie situácie v oblasti lepšieho poznania a porozumenia mládeže.

Prof. Ladislav Macháček (Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV) vo svojich vystúpeniach charakterizoval proces etablovania výskumu mládeže ako dôležitého partnera politiky mládeže a práce s mládežou na Slovensku v uplynulom období rokov 2001 až 2007. Vedecký výskum mládeže má v súčasnosti k dispozícii niektoré nástroje komunikácie s odbornou verejnosťou (napr. dataarchív výskumu www.vyskummladeze.sk).

V súlade s úlohami mládežníckej politiky na roky 2008-2013 je výskum mládeže pripravený spolupracovať pri rozvoji mnohých oblastí práce s mládežou(dobrovoľníctvo,participácia mládeže). Na záver prezentoval koncepciu dlhodobého monitoringu situácie mládeže na Slovensku, ktorý by sa mohol stať súčasťou prípravy situačnej správy o práci s mládežou pre Národnú radu SR.

Zástupca odboru mládeže MŠ SR **Mgr. Mária Bošňáková** poskytla vo svojom vystúpení informácie o príprave zákona o práci s mládežou. Dlhodobá pozornosť tomuto zákonu vyplýva z presvedčenia, že pre politiku mládeže by bolo vhodné, ak budú definitívne upravené nielen pojmy, ktoré sa v tejto oblasti často používajú, ale práca s mládežou získa postavenie v súlade s európskymi trendmi mládežníckej politiky .

Gallo Ondrej(RMS) a **Juriga Jaroslav (Š RVS)** vyjadrili názor, že by bolo vhodné začať tzv. proces sieťovania partnerov pri tvorbe koncepcie mládežníckej politiky a systému práce s mládežou (výskumníci – politici – mládežníci).

Nemalo by sa zabúdať na mimovládne organizácie. Podľa ich názorov oblasť mládežníckej politiky zostáva len vo veľmi malom okruhu ľudí a verejnosť nemá dostatočné informácie. Privítali by širší priestor na prezentovanie výsledkov výskumu nielen pre malú skupinu zainteresovaných ľudí, ale aj pre všetkých ostatných, ktorí by tieto výsledky vedeli efektívne využiť vo svojej práci a pri svojich rozhodnutiach.

Mgr. Jana Miháliková (IUVENTA, národný korešpondent pre výskum mládeže pri EKCYP) prezentovala na oboch podujatiach našu účasť v európskej politike mládeže, ktorá definuje 4 základné piliere: dobrovoľníctvo, participácia, informovanosť a lepšie poznanie a porozumenie mládeže (výskum). Je potrebné vytvoriť podmienky na tvorbu mládežníckej politiky postavenej na lepších znalostiach o mládeži.

Preto po prvom seminári nasledovala výzva IUVENTY (jún 2007) na predloženie projektov, z ktorých príslušné výberové a expertné komisie odporúčali schváliť a realizovať 6 projektov ešte v roku 2007:

- Samosprávna politika regiónov, miest a obcí voči mládeži na Slovensku so zameraním na oblasť neformálneho vzdelávania, participácie, informácií a dobrovoľníctvo(UMB)
- Občianska a politická participácia stredoškôlkov a vysokoškôlkov na Slovensku(SYRS)
- Spôsoby a možnosti trávenia voľného času detí a mládeže ako základný predpoklad pre aktívnu participáciu na spoločenskom a občianskom živote
- Úroveň mediálnej gramotnosti mladých ľudí na Slovensku(UKF)
- Pripravenosť CVČ v Košickom a Prešovskom kraji na prácu s vybranými sociálnymi skupinami detí a mládeže.

Pre rok 2008 sa predpokladá ešte výraznejšia podpora pedagogického, psychologického, sociologického a politologického výskumu v oblastiach práce s mládežou - dobrovoľníctvo, občianska a politická participácia, informovanosť a informácie pre mládež. Vedecký výskum mládeže získava partnera na dlhodobú spoluprácu.

M.Bottánek,
Slovenská spoločnosť pre vedecký výskum mládeže, Bratislava

Pedagogika voľného času – teória a prax

V dňoch 25. a 26. októbra 2007 sa na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave konala konferencia ***Pedagogika voľného času – teória a prax*** s medzinárodnou účasťou pod záštitou rektora TU a dekana Pedagogickej fakulty TU. Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti 15. výročia obnovenia Trnavskej univerzity a tiež Pedagogickej fakulty TU, ktorá bola jednou z jej dvoch konštitutívnych fakúlt. Konferenciu zorganizovala Katedra pedagogických štúdií PdF TU v Trnave v spolupráci so Slovenskou pedagogickou spoločnosťou pri SAV.

Na Slovensku to bolo prvá vedecká konferencia venovaná problematike pedagogiky voľného času a výchove detí a mládeže vo voľnom čase. V rámci doposiaľ realizovaných konferencií sa táto problematika riešila iba v rámci sekcií. Zatiaľ čo v zahraničí, napr. v Čechách i v ďalších susedných krajinách sú tejto problematike venované samostatné konferencie a odborné semináre.

Problematika pedagogiky voľného času ako vednej disciplíny a učebného predmetu je na akademickej pôde slovenských vysokých škôl aktuálna. Rovnako problematika výchovy detí a mládeže vo voľnom čase, v čase mimo vyučovania v škole a mimo školy je spoločensky aktuálna a dôležitá, najmä v súvislosti s prevenciou sociálno-patologických javov. Cieľom konferencie preto bolo vytvoriť priestor pre konštruktívny dialóg v oblasti výchovy detí a mládeže vo voľnom čase, analyzovať súčasný stav a smerovanie pedagogiky voľného času a prispieť k výmene poznatkov a skúseností z vedeckovýskumnej a odbornej činnosti v oblasti teórie a praxe.

Hlavnou garantkou konferencie bola prof. PhDr. Emília Kratochvílová, CSc., autorka monografie *Pedagogika voľného času* (2004), hlavná riešiteľka výskumného projektu KEGA č.3/3046/05 *Príprava profesionálnych pracovníkov s deťmi a mládežou v oblasti sociálnej pedagogiky a vychovávateľstva s dôrazom na prevenciu sociálno-patologických javov*, na ktorého obsah organizované podujatie nadväzovalo. Vysoká účasť odborníkov z domácich univerzít, ako aj zo susedného Česka, Poľska, Ukrajiny i Grécka potvrdila potrebu stretnutia.

Konferenciu otvoril dekan PdF TU doc. RNDr. Peter Čerňanský, PhD. a prodekan PdF TU a zároveň vedúca Katedry pedagogických

štúdií doc. PhDr. Ing. Blanka Kudláčová, PhD., mim. prof. TU. Príhovor v mene SPS pri SAV predniesol prof. L. Macháček. Referáty v pléne patrili erudovaným odborníkom zo Slovenska, Čiech a Ukrajiny. Prof. PhDr. Emília Kratochvílová, CSc. sa zamerala na súčasnú teóriu a prax pedagogiky voľného času, poukázala na jej historické východiská, problémy a perspektívy.

O podiele školy a školských zariadení na výchove vo voľnom čase hovorila PhDr. Jiřina Pávková, z Pedagogickej fakulty UK z Prahy, popredná odborníčka a spoluautorka odborných publikácií k uvedenej problematike v ČR. Prof. Olena Bykovská zo Štátnej univerzity Dragomanova v Kyjeve informovala o systéme mimoškolskej výchovy a vzdelávania na Ukrajine. Poukázala na základné dokumenty, publikácie a štatistiky v oblasti výchovy vo voľnom čase. Záverečný referát v pléne patril PhDr. Dane Knotovej, PhD. z Filozofickej fakulty MU v Brne. Na základe výsledkov medzinárodného výskumu analyzovala stav mimoškolskej výchovy v európskom pohľade.

V priebehu dvoch rokovacích dní odzneli v troch paralelných sekciách teoretické, odbornometodické príspevky a tiež výsledky viacerých výskumov v riešenej oblasti. Odborníci z vysokých škôl, odborných pracovísk, školských zariadení a občianskych združení prispeli k veľmi odbornej dobrej úrovni konferencie, k výmene poznatkov a skúseností z oblasti výchovy vo voľnom čase na medzinárodnej úrovni. Jedným z výsledkov konferencie je pripraviť založenie Sekcie pedagogiky voľného času Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV a pripraviť zborník, v ktorom budú publikované príspevky v plnom znení a tiež závery z konferencie.

PaedDr. Nad'a Lohynová, PhD.
PF TU v Trnave

Medzinárodná konferencia „ Socialia 2007“ na PF UMB v Banskej Bystrici

V dňoch 7. – 8. – 11. 2007 sa na PF UMB v Banskej Bystrici konala medzinárodná konferencia „ Socialia 2007“.

Usporiadateľom konferencie bola Katedra pedagogiky, Katedra sociálnej práce PF UMB v Banskej Bystrici, Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV v spolupráci s PF UHK z ČR a jej katedrami (Katedrou sociálnej práce a sociologie a Katedrou sociálnej pedagogiky).

Cieľom konferencie bolo prispieť k analýze preventívnych aktivít v SR, ČR a iných krajinách stredoeurópskeho priestoru a podnietiť výraznejšiu medziodborovú spoluprácu a výmenu skúseností z oblasti prevencie sociálnej patológie.

Konferencia Socialia má už svoju tradíciu. V tomto roku to bol jej 11. ročník, preto jedným z cieľov konferencie bolo aj úsilie organizátorov nadviazať na predchádzajúce stretnutia a poskytnúť diskusné fórum, ktoré umožní ďalší rozvoj poznania problémov súčasnej spoločnosti a poskytne priestor na riešenie spoločenských problémov.

Na konferencii vystúpili pozvaní hostia, zúčastnili sa jej účastníci z jednotlivých univerzít zo Slovenska, Česka a Poľska.

Rokovanie konferencie za organizátorov oficiálne otvorila doc. PaedDr. Anna Hudecová, PhD., vedúca Katedry sociálnej práce. Účastníkov konferencie na pôde PF UMB v Banskej Bystrici privítal dekan fakulty prof. PaedDr. Pavol Odaloš, PhD, pozdravný príhovor predniesol prorektor pre vedu a výskum UMB v Banskej Bystrici doc. PhDr. Chorvát, CSc. a zastupkyňa mesta Banská Bystrica. V úvodnom bloku sa k účastníkom konferencie prihovoril Mgr. Peter Kuruc, predseda Národnej spoločnosti pre prevenciu kriminality trestné právo a súdnictvo.

Prvý deň prebiehala konferencia v pléne. Rokovanie viedla prof. PhDr. Jolana Hroncová, PhD. z usporiadateľskej PF UMB. V rámci plenárneho rokovania odznelo šesť hlavných referátov.

Prof. PhDr. Peter Ondrejkovič PhD. predniesol referát na tému „Kriminalita mládeže z pohľadu sociálnej patológie, sociálnej deviácie a sociálnej práce“ kde upriamil pozornosť na viaceré príčiny deviantného správania, na význam sociálnych noriem v spoločenskom živote človeka a dôsledky ich nedodriavania.

Prof. PhDr. Hroncová, PhD. sa vo svojom vystúpení venovala téme „Prevencia sociálno-patologických javov u detí a mládeže v predmete sociálnej pedagogiky – história, súčasnosť, perspektívy“ Na pozadí historického kontextu sociálnej pedagogiky poukázala na možnosti a úlohy sociálnej pedagogiky a jej preventívnu úlohu pri riešení spoločensky nežiaducich javov v súčasnosti.

Prof. PhDr. Anna Tokárová, PhD. sa zaoberala problematikou domáceho násillia. Témou referátu bol Syndróm naučenej bezmocnosti žien, genderova socializácia a sociálna práca. Akcentovala potrebu koncentrovania sa na vzdelávanie a výskum v tejto oblasti a takisto podčiarkla nevyhnutnosť účinnejšieho legislatívneho rámca v problematike domáceho násillia.

Referát **doc. PhDr. Zlaticy Bakošovej, PhD.** bol zameraný na tému Školský poriadok ako jedna z ciest eliminácie sociálno-patologických javov v škole. Zdôraznila, že školský poriadok je jednou z možností prevencie sociálno-patologických javov v škole.

V závere plenárneho rokovania odznel referát **prof. PhDr. Krausa CSc.**, ktorý predniesol Mgr. Petr Sýkora na tému „Sociální pedagogika a její úloha v prevenci na základní škole“.

Ďalší deň konferencia pokračovala pracou v sekciách. Rokovalo sa v piatich sekciách:

1. SEKCIA: Prevencia sociálnych deviácií v školskom prostredí. Sekciu moderovali: prof. PhDr. Emíla Kratochvílová, CSc. doc. PaedDr. Stanislav Bendl, PhD. a PaedDr. Monika Žumárová, PhD. Celkovo bolo prihlásených a prezentovaných 12 príspevkov. Príspevky venovali pozornosť úlohám výchovného poradcu pri prevencii sociálno-patologických javov, príprave študentov učiteľstva na riešenie týchto javov a problematike školy

2. SEKCIA: Úlohy sociálnej pedagogiky v prevencii sociálno-patologických javov moderovala: prof. PhDr. Jolana Hroncová, PhD. doc. PhDr. Zlatica Bakošová, a PhDr. Ingrid Emmerová, PhD Tematickým zameraním 2. sekcie boli okruhy problémov, ktoré sa venovali uplatneniu sociálneho pedagóga v škole a jeho možnostiam pri riešení sociálno-patologických javov.

3. SEKCIA: Sociálna práca a prevencia sociálno-patologických javov. Moderovali PhDr. Lenka Vavrinčíková, PhD., PaedDr. Peter Jusko, PhD. PhDr. Beata Balogová, PhD. Obsahové zameranie jednotlivých príspevkov v tejto sekcii sa dotýkalo úloh a možností sociálnej práce pri riešení sociálno-patologických javov. Možností spolupráce jednotlivých pomáhajúcich profesií.

4. SEKCIA: Prevencia sociálno-patologických javov v štátnej správe, samospráve a mimovládnych organizáciách moderovala PhDr. Alžbeta Brozmanová Gregorová a PhDr. Dáša Paučíková, PhDr. Lenka Haburajová Ilavská, PhD. Príspevky sa venovali postaveniu sociálnej kurately pri riešení a prevencii sociálno-patologických javov a ich aktuálnym problémom, význam samosprávy v procese predchádzania soc.patologických javov, význam plánovania s dôrazom na rozvoj spolupráce a koordinácie na miestnej a regionálnej úrovni.

5. SEKCIA: Násillie v rodine a škole a možnosti jeho prevencie

Moderovali: doc. PaedDr. Anna Hudecová, CSc. prof. PhDr. Ľudovít Višňovský, CSc. Ústrednou témou tejto sekcie bola problematika násillia v rodine a škole, nové legislatívne možnosti prevencie domáceho násillia v ČR ako aj poukázanie na príčiny tohto javu a možnosti prevencie. V tejto sekcii odznelo 10 referátov. Účastníci venovali pozornosť domácejmu násilliu, obetiam domáceho násillia a jeho prevencii, mediálnemu násilliu v mikrokľime súčasnej rodiny, zdôrazneniu ohrozenia rodiny z hľadiska nedostatočnej rodičovskej zodpovednosti. Príspevky v tejto sekcii venovali pozornosť aj problematike alkoholizmu v rodine a problematike mobbingu ako jednej z foriem deviácie v školskom prostredí. Z rokovania konferencie vyplynulo viacero záverov. Niektoré z nich prezentujeme:

- naďalej zodpovedne pristupovať k uplatňovaniu jednotlivých ustanovení a opatrení zákona o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a takýmto spôsobom zamedzovať nárastu sociálno-patologických javov v spoločnosti;
- pri prevencii sociálno-patologických javov podporovať spoluprácu subjektov pôsobiacich v oblasti štátnej správy, samosprávy i tretieho sektora,
- väčšiu pozornosť venovať komplexnému riešeniu problému domáceho násillia v oblasti legislatívy i prípravy žiaducich podmienok pre riešenie daného problému zo strany štátu,
- ťažisko preniesť z roviny trestno-právnej do roviny sociálno-právnej(spolupráca s intervenčnými centrami, centrami pomoci obetiam),
- venovať pozornosť príprave profesionálnych pracovníkov, ktorí môžu

kompetentne riešiť problém domáceho násillia Prípravu je potrebné zamerať tak, aby disponovali adekvátnym teoretickým základom v danej oblasti,

- riešiť problematiku medziodborovo a komplexne,
- zamerať sa na všetky kategórie osôb ohrozených domácim násillim a prispôbiť legislatívu jednotlivým kategóriám osôb,
- posilniť proaktívnu intervenciu.

Konferencia potvrdila potrebu a nevyhnutnosť prenosu informácií, význam výmeny informácií v problematike riešenia týchto závažných spoločenských problémov. V diskusii odznali aj návrhy k ďalšej perspektíve realizácie konferencie Socialia s návrhom, aby ďalšie ročníky konferencie Socialia boli monotematicky zamerané, aby bolo možné prezentované problémy podrobiť hlbšej analýze.

doc. PaedDr. Anna Hudecová, PhD.

Prípravné práce na Terminologickom výkladovom slovníku zo sociálnej pedagogiky

Sekcia sociálnej pedagogiky Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied vznikla z podnetu dobrovoľníkov – vysokoškolských pedagógov na Katedre pedagogiky FiF UK v Bratislave v júli 2003. Na návrh prof. Dr. O. Baláža, DrSc., bola zvolený a členmi odsúhlasený **výbor sekcie**: Doc. PhDr. Zlatica BAKOŠOVÁ, CSc., - predsedkyňa, PaedDr. Ladislav ALBERTY, PhD. – zástupca PaedDr. Ctibor HATÁR, PhD. – tajomník (do roku 2005), PhDr. Dušan GALBAVÝ – tajomník od roku 2005 i, Mgr. Ivo ŠEREŠ - tajomník od roku 2005.

V súčasnosti má sekcia 40 členov, z ktorých asi desať tvoria čestní členovia – profesori, emeritní profesori, docenti vysokých škôl. Najmladšiu skupinu tvoria doktorandi, ktorých je asi 10 a zvyšok sú aktívni členovia.

Cieľom Sekcie sociálnej pedagogiky SPS pri SAV bolo utvoriť profesijnú organizáciu, ktorá bude prispievať k zvyšovaniu odborného kreditu odboru sociálna pedagogika.

Z aktivít, ktorými sa Sekcia sociálnej pedagogiky zapísala do povedomia členov pedagogickej obce bolo najmä:

Zorganizovanie konferencie „Sociálny pedagóg“ v roku 2004, z ktorej vyšiel vo Vydavateľstve UK v Bratislave zborník „Sociálny pedagóg“.

Spoznávanie vzdelávacích inštitúcií, ktoré pripravujú odborníkov sociálnej pedagogiky.

Prepojenosť stredoškolskej a vysokoškolskej prípravy sociálno-výchovných pracovníkov a sociálnych pedagógov.

Vzájomná informovanosť členov o učebných plánoch, profiloch absolventov, vzájomné poznávanie sa.

K aktivitám posledných dvoch rokov 2005 – 2007 patria odborné práce na **Terminologickom výkladovom slovníku sociálnej pedagogiky**. Myšlienku spracovať tento typ slovníka priniesla predsedkyňa sekcie, ktorá navrhla ciele i obsahovú náplň pre heslá.

Cieľom prác na tvorbe slovníka je spracovať stručnú, výstižnú a zrozumiteľnú terminológiu, ktorá by prispela k odbornej čistote jazyka v písomnom i verbálnom prejave odborníkov sociálnej pedagogiky. Terminologický výkladový slovník by mal osloviť okrem vysokoškolských sociálnych pedagógov aj pedagógov PASA v SR, vedecko-výskumných odborníkov, pracovníkov praxe výchovy, vzdelávania, sociálnych vecí, doktorandov, študentov.

Postup na tvorbe slovníka bol nasledovný:

- prekonzultovanie a zapracovanie všetkých obsahových návrhov,
- tvorba heslára,
- korekcia hesiel,
- návrh metodiky spracovania hesiel.

Obsahovú štruktúru sa po diskusii ustálila takto:

- Teória sociálnej pedagogiky.
- Vzdelávanie sociálnych pedagógov.
- Vedecko-výskumná činnosť.
- Prax a inštitucionalizácia sociálnej pedagogiky.
- Spolupráca sociálnych pedagógov so zahraničím.

Návrh hesiel: Každý člen sekcie mal možnosť predložiť návrh hesiel a vyjadriť sa k celkovému návrhu heslára. Tejto fáze činnosti sme venovali štyri stretnutia členov sekcie a to vždy na inom hosťovskom pracovisku. Spolupráca na slovníku mala aj stmelujúci charakter, kde sa preukázala schopnosť sociálnych pedagógov kooperovať a počúvať odlišné názory.

Ostatné stretnutia sme venovali korekcii hesiel a to tak, aby sme neopakovali heslá príbuzných odborov. K návrhu hesiel sme navrhovali mená autorov, ktorí heslá spracuje. V súčasnosti máme 350 hesiel na autorské spracovanie.

Pri tvorbe heslára sme sa stretli aj s problémami. Všetci odborníci si uvedomujú fakt, že činnosť v sekcii vedeckej spoločnosti je dobrovoľná, bez nároku na honorár a je stimulovaná len predstavou o konečnej verzii spoločného diela. Za to patrí úprimné poďakovanie všetkým, ktorí sa doposiaľ zúčastnili na činnosti tohto slovníka. Okrem nedostatku času všetkých tvorcov existuje aj nedostatok pracovníkov na administratívne činnosti. Tie vykonávajú prevažne tajomníci. Preto naša tvorba a finálne práce sú časovo neohraničené.

Dúfame, že v roku 2008 urobíme na slovníku finálne práce. Koncom roka 2008 plánujeme uskutočniť odborný seminár na tému sociálna pedagogika aj za účasti zahraničných tvorcov slovníkov.

Doc. PhDr. Zlatica Bakošová, CSc.,
predsedkyňa sekcie SPS pri SAV

Pedagogické otázky prípravy učiteľov

Dňa 6. decembra 2007 sa v Trnave uskutočnil medzinárodný vedecký seminár pod názvom Pedagogické otázky prípravy učiteľov. Vedeckú a organizačnú záštitu nad seminárom prijala Katedra pedagogiky FF UCM v Trnave a Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV. Vedeckého seminára sa zúčastnili odborníci a vysokoškolskí učelia z Poľska, Českej republiky a Slovenska v celkovom počte 32. Príhovor za Ministerstvo školstva SR predniesol prof. Ing. Peter Plavčan, CSc., generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl. Účastníkov pozdravila aj PhDr. L. Varečková, prodekanka FF UCM v Trnave.

Seminár prebiehal v dvoch častiach. V plenárnom rokovaní odzneli dva hlavné referáty.

Danek, Ján, Doc. PaedDr., CSc., mim. prof. – Sirotová, Mariana, Mgr., PhD. Príprava učiteľov na pedagogických a filozofických fakultách v Slovenskej republike
Macháček, Ladislav, prof. Mgr.: O potrebe uvádzania študentov do vysokoškolského studia.

Popoludňajšie rokovanie bolo rozdelené do dvoch sekcií. Prvá sekcia sa venovala otázka analýzy a komparácie študijných programov učiteľstva. Rokovanie prebiehalo pod vedením prof. Mgr. Ladislav Macháček, CSc. Doc. PaedDr. Ján Danek, CSc. viedol rokovanie druhej sekcie s názvom Stratégie a metódy vo výchovno-vzdelávacom procese budúcich učiteľov.

Medzinárodný vedecký seminár už tradične rieši problematiku vysokoškolskej pedagogiky v príprave budúcich učiteľov. Cieľom vedeckého seminára bolo zhodnotenie skúseností katedier pedagogiky z procesu prípravy budúcich učiteľov z aspektu realizácie pedagogických disciplín a metód výchovno-vzdelávacej práce.

Výsledkom rokovania vedeckého seminára bolo jednak oboznámenie sa s problematikou prípravy budúcich učiteľov v rámci pedagogicko-psychologických disciplín, ale aj porovnanie skúseností našich a zahraničných odborníkov v diferenciacii študijných programov učiteľstva na bakalársky a magisterský stupeň vzdelávania.

Podpora Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV týmto seminárom vytvára predpoklady pre vznik sekcie vysokoškolskej pedagogiky na jej VZ, ktoré sa uskutoční 31.1.2008 v Trnave.

Mgr. M. Sirotová, PhD

Vedúca Katedry pedagogiky FF UCM v Trnave

E-mailové adresy členov vedenia SPS pri SAV na roky 2006-2008:

Predseda

Prof. Mgr. Ladislav Macháček, CSc.

FFUCMv Trnave: ladislav.machacek@ucm.sk,

Podpredseda

Doc. PaedDr. Ján Danek, CSc.

FF UCM v Trnave:

jan.danek@ucm.sk

Vedecký tajomník

PhDr. Vladimír Michalička, CSc, Múzeum školstva a pedagogiky v Bratislave.

vlado0123@azet.sk

Spravodaj SPS, ročník VI. Vydavateľ: Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV (L. Macháček, J. Danek);
Technická redakcia PAMA, Bratislava. Príspevky neprešli jazykovou úpravou.